

ljude, masu, narod, kako se manifestira na raznim točkama. Ja kad vidim, rećimo, ove deformacije, koje se mogu usporediti sa stanjem u Austriji, kad su činovnici bili ulizice, osjećam da je to mnogo rasprostranjena pojava ulagivanja. Zaboravljamo na svu realnost, samo da se, radi karijere nekome ulagujemo. To govorim zato da kažem kako se na jednome ovakvu problemu, koji bi imao izgledati kao lingvistički, kao naučni, mogu priličepiti razorne pojave. Mi ne možemo nijekati da su Hrvati, i uopće, i ovdje u hrvatskoj, oduvijek, kao i dio pisaca, usprkos svemu onome što se dogodilo poslije rata naovamo, pokazivali širokogrudnost i internacionalnu otvorenost prema svim narodima, i da ta širokogrudnost postoji i danas. To, međutim, eksploatiranje ustaštva, to je danas toliko rašireno da sebi ne možete ni zamisliti. To se odražava i u samoupravljanju, a bazira se na onoj 'drž lopova'. Kad, naime, jedna ili druga grupa primijete da će jedna prodrijeti sa svojim nastupom, onda ova druga grupa iščeprika nešto. Kaže: to je taj! Taj je bio to i to! Ili njegov brat ili stric, i onda ga na taj način onesposobi za kandidaturu."

(Nastavlja se.)

PITANJA I ODGOVORI

ZAŠTO ANTARKTIKA KAD JE ARKTIK?

U prvoj polovici prošle godine netko me je zapitao: *Zašto Antarktika kad je Arktik?* Nisam mogao odmah odgovoriti jer ni sam nisam znao. Počeo sam istraživati i dok sam našao odgovor, zaboravio sam tko me je pitao. No sada to i nije tako važno kad je odgovor zanimljiv i potreban.

Prvo je što sam učinio, što svatko treba učiniti kad je nesiguran, skupljao sam podatke da vidim kako je u praksi. Vidio sam da se upotrebljava i *Antartik* i *Antarktika*, ali nisam vidio neku zakonitost kad je jedno, a kad drugo. Pitao sam neke zemljopisce i oni su mi rekli da je *Antarktika* zato što je riječ o kontinentu pa su mu dodali *-a* da bude kao i drugi kontinenti:

Afrika i (Sjeverna i Južna) *Amerika*. Rećkao sam da je to slab razlog jer *Europa*, *Azija* i *Australija* nemaju *-ika*, a s druge strane da će *Antarktika* uvijek izazivati napetost u jeziku jer će se zbog *Arktik* uvijek nametati da suprotno bude *Antartik*. Poslije mi je jedna meteorologinja rekla da je *Antarktika* zato što su svi kontinenti ženskoga roda, a oceani muškoga, što već jest bolji razlog, ali je i on slab jer imamo samo tri oceana, Atlantski ocean ili Atlantik, Indijski ocean, Tih ocean, a svega dvije riječi.

Jasno je da se ne možemo zadovoljiti tako polovičnim odgovorom i zato sam nastavio istraživanje.

U Minervinu Svjetskome atlasu, Zagreb, 1938., riječi *Arktik* nema, nego piše *Sjeverne polarne zemlje*, a *Antarktički kontinent*, pa *Zapadni Antartik* i *Južna Victoria zemlja*.

U Zemljopisnome pregledu Ive Juras, Zagreb, 1941., *Arktik* se ne spominje posebno nego samo u pridjevu *arktički*: *Arktički pol*, *Arktički arhipelag*, ali se kopno jasno naziva *Antarktika*.

U Atlasu svijeta, LZ, Zagreb, 1961. piše *Polarne zemlje – Arktik i Antarktik*, a na samome zemljovidu *Sjeverno ledeno more i Zapadna Antarktika, Istočna Antarktika*. Korisnik ne će lako uočiti u čemu je sadržajna razlika, ali se nazire.

Atlas svijeta, LZ, Zagreb 1974., ima samo *Arktik, Sjeverno ledeno more i Antarktika* za cjelinu kontinenta i *Zapadna Antarktika, Istočna Antarktika*.

Veliki atlas svijeta, Ljubljana, 1976., hrvatskosrpsko izdanje, koje je priredio Alfonso Cvitanović, naziva *Arktik* nema, samo *Sjeverno ledeno more i Antarktika*. Na sjeveru ima *Arctic Bay*, i to je sve.

U Općoj enciklopediji, III. izd., Zagreb, 1977. piše da je Arktik područje oko Sjevernoga pola, da je ime je dobio po zvijezdu Velikoga i Maloga Medvjeda, grč. *arktos* "medvjed" i da se sastoji od rubnih dijelova Eurazije i Sjeverne Amerike, Sjevernoga ledenog mora i njegovih otoka. Antarktika je kopno oko Južnoga pola Zemlje. Tu se jasno izriče razlika. Arktik je područje, a Antarktika kopno.

Pogledao sam kako je u nekim drugim jezicima i našao da u francuskome i engleskome nema razlike, francuski je *Arctique – Antarctique*, engleski *Arctic – Antarctic*. Međutim na internetu na engleskome jeziku piše da je Antarktika peti kontinent po veličini od sedam kontinenata. U Slovaru slovenskega knjižnega jezika opreka je jednoznačna, ali u liku *arktika – antarktika*, oba puta kao područje, zato vjerojatno i malim slovom. Jasnu sam razliku našao u njemačkome jeziku. U Wahrigovu njemačkome rječniku iz 1980. kaže se da je *Arktis* sjevernopolarno područje, *Antarktis* južno-

polarno područje, a *Antarktika* južnopolarni kontinent.

Mislim da je to dobro razgraničenje. Arktik i Antarktik su područja, a Antarktika je kontinent. Tako će nam biti jasnije da imamo jedan kontinent više, šest ako se Europa i Azija smatraju kao jedan kontinent, Eurazija, a sedam ako se Europa i Azija smatraju kao posebni kontinenti. Samo treba paziti kad se misli na *Antarktika*, a kad na *Antarktik* pa prema sadržaju upotrijebiti i naziv. U atlasima, drugim zemljopisnim priručnicima, leksikonima i enciklopedijama treba jasno opisati razliku, a jezični priručnici trebaju slijediti zemljopisno razlikovanje jer je ono opravdano, a ne kao dosad, bez posebnih proučavanja davati savjete i normativne odredbe kojekako.

Usput da napomenem da Bratoljub Klaić u Rječniku stranih riječi kaže da je isto i *Arktida* i *Anarktida*, ali kako nisam našao drugih potvrda, te nazive možemo smatrati ako ništa drugo, a ono zastarjelicama. Nisam posebno istraživao tko je prvi u hrvatskome jeziku upotrijebio *Antarktika*, prema podacima koje sam naveo, to je učinio Ivo Juras 1941. godine.

Stjepan Babić

KOREJA, A NE »KOREA«

Nastavnika D. M.-a zbunjuje to što je u proljeće i ljeto 2002., u vrijeme svjetskoga nogometnoga prvenstva u Japanu i Koreji, nailazio u tisku i na televiziji na ime *Korea*, pa pita nije li ipak točno *Koreja*.

Zaista, i u nas neki ljudi, najčešće pod utjecajem engleskoga imena *Korea* (pridjev *Korean*), to ime pišu tako, te dalje *kreanski, Koreanac, Koreanka, koreanac* (za automobile južnokorejske proizvodnje; malo slovo, kao *francuz* za ključ i kruh,